

АСЕАН ЯК ПРИКЛАД УСПІШНОГО РИНКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Радзієвська С.О., к. е. н., доцент,
Державний університет інфраструктури і технологій, svitrad98@ukr.net

У доповіді на прикладі АСЕАН розглядається науково-технічне співробітництво регіональних об'єднань Східної Азії, можливості побудови в них економіки знань та зв'язок цієї задачі із набуттям більш високих форм інтеграційного розвитку. На початку ХХІ ст. виникла нова концепція економічного розвитку, аспекти якої аналізуються в руслі інноваційного розвитку, "нової економіки", економіки знань. Сферами, що безпосередньо формують економіку знань, є наука, освіта, інноваційна підприємницька діяльність, система інформаційного забезпечення. У рамках регіональних об'єднань розвиток цих сфер має відбуватися синхронно в усіх країнах-членах об'єднання. На початку ХХІ ст. центр глобального розвитку перемістився в Азійсько-Тихоокеанський регіон, чому сприяли успіхи Японії, Китаю, Індії та нових індустріальних країн, що сформували ряд регіональних об'єднань. Провідним і системоутворюючим серед об'єднань є АСЕАН, в якому створено зону вільної торгівлі та інвестиційну зону; згідно з теорією К.Кодзими, для прискорення процесу "технологічної естафети" відбувається залучення ПІІ, що є засобом для модернізації місцевих технологічних можливостей. У 1996 р. прийнято програму промислового співробітництва АСЕАН (*ASEAN Industry Cooperation Scheme*), головна мета якої – утворення нового механізму промислового співробітництва. Особливу увагу приділено сфері послуг, які складають більше 40% ВВП. Інвестиційна зона АСЕАН передбачає поетапне надання національного режиму інвестиціям в основні сектори промисловості, стимулює потоки інвестицій, кваліфікованих кадрів, технологій між країнами, координує програми інвестиційного співробітництва з метою збільшення обсягів капіталовкладень як у межах АСЕАН, так і з третіх країн, надання більшої свободи підприємницькому сектору.

Моделі національних інноваційних політик країн-членів об'єднання істотно відрізняються одна від одної. Найбільших успіхів у інноваційному розвитку досяг Сінгапур, зрівнявшись з країнами Заходу та Японією. Малайзія також проводить агресивну стратегію залучення стратегічних ПІІ для прискорення індустріалізації – використовуються податкові пільги та субсидовані інвестиційні кредити. Наявні відмінності національних інноваційних систем сприяють інтернаціоналізації інноваційного розвитку. Залежно від наявних переваг, національні інноваційні політики спеціалізуються на різних сегментах інноваційного процесу. З метою залучення бізнесу в національну економіку уряди реформують національні системи в напрямі створення оптимальних умов для ведення інноваційної діяльності [1, с. 7-9]. Розвивається співробітництво країн АСЕАН у валютно-фінансовій сфері з метою посилення притоку ПІІ, а також запровадження єдиної валюти «АКЮ» (*ACU*), яка має використовуватися 13 азіатськими країнами: (АСЕАН–10, Японією, Китаєм та Південною Кореєю) [2, с. 222-224]. В подальшому передбачається гармонізація економічної політики цих країн. Успішно розвивається співробітництво всіх країн АСЕАН в області науки і технологій [1, с. 16], культури та інформації, соціального розвитку, освіти і в системі підготовки університетами висококваліфікованих кадрів. Досягнуті АСЕАН значні успіхи в розвитку економіки відбуваються без розвиненої системи наднаціональних органів, характерної для ЄС та ЄАЕС і утворена вона за корпоративним типом інтеграції (знизу-догори) на базі діяльності ТНК, тобто на основі **ринкового самоуправління**. У науковій літературі одні дослідники віддають перевагу централізованому державним важелям управління процесами науково-технічного співробітництва, інші вважають більш ефективним ринкове самоуправління. Сучасне управління економічними процесами повинно базуватися на певному співвідношенні державного централізму (дирижизму) та ринкового самоуправління (лібералізму). «Одним із фундаментальних результатів досліджень з лібералізму-дирижизму економіки є те, що жодного співвідношення між централізованим управлінням та ринковим самоуправлінням, котре можна було б вважати оптимальним для всіх країн (і навіть для однієї держави на різних проміжках часу), не існує... Водночас... для досягнення країною успіху у формуванні економіки знань лібералізм має домінувати над державним (адміністративним) регулюванням – у всіх сферах, що стосуються цього процесу» [3, с.119]. Досвід АСЕАН відповідає наведеному висновку, проте подальший розвиток АСЕАН вимагає утворення наднаціональних органів управління адже рівень командного регулювання зовнішньоекономічної діяльності у Східній Азії стрімко підвищується.

Література:

1. Марущак Д. Ю. Вплив інноваційно-інвестиційних факторів на розвиток інтеграційного об'єднання АСЕАН: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02 / Марущак Дарія Юріївна. – 2017. – 21 с.
2. Шкваря Л.В. Международная экономическая интеграция в мировом хозяйстве: учеб. пособие / Шкваря Л.В. – М.: ИНФРА-М, 2018. – 315 с.
3. Мурадов А. Формирование экономики знаний: возможности либеральной и дирижистской модели / А.Мурадов // ИЛ(П)Э – 2015. Потенциал либеральной экономики [сб. ст.]. Под науч. ред. Назима Музаффарли / Национальная академия наук Азербайджана. – Баку, 2017. – С. 92–128.